

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/3 Winter 2016, p. 1163-1184
DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9314>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 15.02.2016 ✓ Accepted/Kabul: 15.03.2016
✍ Referees/Hakemler: Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM –
Doç. Dr. Mustafa YILDIZ

This article was checked by iThenticate.

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ KİŞİSEL VE AİLE ÖZELLİKLERİ İLE ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ PROGRAM, ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ VE YAŞAMA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Mehmet GÜLTEKİN* - Mediha GÜNER**

Mehmet Akif HAYAL*** - Betül YAR SEVMİŞ****

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmenliği programı öğretmen adaylarının kişisel ve aile özellikleri ile öğrenim gördükleri program, öğretmenlik mesleği ve yaşama yönelik görüşlerini belirlemektir. Tarama modeli benimsenerek gerçekleştirilen araştırmanın katılımcılarını, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Anadolu, Eskişehir Osmangazi, Pamukkale, Niğde, Bartın, On Sekiz Mart, Sakarya, Mersin ve Fırat Üniversitesi Eğitim Fakülteleri İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Programında öğrenim gören 941 birinci ve dördüncü sınıf öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan Sınıf Öğretmenliği Öğretmen Adayı Bilgi Anketi, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği yoluyla toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesinde frekans ve yüzde betimleyici istatistiklerinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin çoğunluğunun Anadolu liselerinden ve genel liselerden mezun oldukları, orta gelir ve kültür düzeyindeki ailelerin çocukları oldukları ve çoğunluğunun sınıf öğretmenliği programını 1-4 arasında tercih ettikleri anlaşılmıştır. Yine sınıf öğretmenliği programı öğrencileri, öğretmenlik mesleğini seçmelerinin en önemli nedenini “üniversite sınavından alınan puan” ve “çocuklara olan sevgi” olarak belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adayları, öğretmenlik mesleğine yönelik olarak orta düzeyde bir tutuma ve yine orta düzeyde bir yaşam doyumuna sahiptir. Ayrıca sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin; büyük çoğunluğunun okul dışı bir işte çalışmadığı, yarısından fazlasının öğrenim gördükleri programa ilişkin memnuniyet düzeylerini “biraz” olarak ifade ettikleri, çoğunluğunun öğretmenlik mesleğine yönelik kaygılarını “atama/KPSS”

* Prof. Dr. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, El-mek: mgulteki@anadolu.edu.tr

** Arş. Gör. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, El-mek: medihaguner@anadolu.edu.tr

*** Arş. Gör. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi El-mek: ahayal@sakarya.edu.tr

**** Arş. Gör. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, El-mek: betulyar@anadolu.edu.tr

ve “atanacağım yer” olarak belirttikleri, yarısından fazlasının öğretmenlik mesleğinin günümüzdeki durumunu “kötü” olarak değerlendirdikleri ve günlük yaşamda en çok ilgilendikleri konuların “müzik”, “bilgisayar/internet” ve “günlük diziler” olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmenliği, öğretmen adayları, öğretmenlik mesleği.

PERSONAL AND DOMESTIC TRAITS OF PRE-SERVICE CLASSROOM TEACHERS AND THEIR VIEWS ON TEACHING PROFESSION AND LIFE

ABSTRACT

The objective of the present study is to determine personal and domestic traits of pre-service classroom teachers and their views on the program they attend, teaching profession and life. Participants of the study conducted with survey model included 941 freshmen and senior pre-service teachers attending Primary Education Teaching Department, Classroom Teaching Programs in Anadolu, Eskişehir Osmangazi, Pamukkale, Niğde, Bartın, On Sekiz Mart, Sakarya, Mersin and Fırat universities during 2014 – 2015 academic year. Research data were collected with Classroom Teaching Pre-Service Teacher Information Survey, Attitudes towards Teaching Profession Scale and Life Satisfaction Scale, all designed by the authors. Analysis of collected data was conducted using descriptive statistics such as frequencies and percentages. Study findings demonstrated that majority of the students attending classroom teaching program graduated from Anatolian High Schools and general high schools, were children of middle income and culture level families and most preferred classroom teaching program as 1 – 4. choices in the university admission exam. Also, students in classroom teaching program stated their reasons for selecting teaching profession as “their scores in the university admission exam” and “their love for children.” According to study findings, pre-service teachers had an intermediate level attitude towards the teaching profession and also had a medium level life satisfaction. Furthermore, it was determined that majority of classroom teaching students were not employed outside the school, more than half declared their level of satisfaction with the program they attend as “a little,” most stated that they were anxious about “assignment/Public Personnel Selection Exam” and “location of assignment,” more than half considered the current situation of teaching profession as “bad,” and they were interested in “music,” “computer/Internet,” and “serial TV shows” in their daily lives.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

Primary school is the initial and important step and the foundation of all the subsequent steps of education. In primary school, which is a significant step where the academic foundations are laid, the information

Turkish Studies

necessary for the self-sufficient sustenance of individuals and their contribution to the social development is instructed. Primary school that aims to provide necessary basic knowledge, skills, attitudes and values for the individual required to adapt to social life, is considered as a milestone in the education system. The primary school, while improving interests and abilities of individuals, it also prepares them for the next educational institution. Similar to all steps of the educational system, teacher is the main factor in primary education. If the quality of education is identified with the quality of the teacher, quality of the primary school is dependent on the quality of classroom teachers. Classroom teachers are individuals who instruct the knowledge included in the subject fields in primary school curriculum, motivate the children for research, creativity and to take initiative, help them develop positive attitudes towards themselves and the outside world, and effective communication skills. Therefore, it is of utmost importance to train classroom teachers, who perform such a significant function in primary education, in both pre-service and in-service periods. In this context, pre-service education of classroom teachers plays an important part. Pre-service education of classroom teachers is realized in faculties of education, primary education departments classroom teaching programs in Turkey since the restructuring of the education faculties in 1998. Characteristics of pre-service teachers attending the classroom teaching programs have a critical role in training quality classroom teachers. Because, the qualities of the input, significantly affect the output. An analysis of the profile of today's teachers' would demonstrate that they should be equipped with tools to respond to the requirements of education and to prepare the individuals of the information age for life and the future. In this respect, the necessity to identify the teacher profile is irrefutable to train the teachers to possess the required tools and qualifications. Because, determination of personal and familial traits of pre-service teachers, the program they attend and views about life in general play a significant role in the teacher training process. Thus, the knowledge on personal and familial traits of pre-service teachers, who have started their training, their views on the program they attend and attitudes towards the teaching profession and levels of life satisfaction would provide significant data for training more qualified classroom teachers. There are still limited number of studies conducted on personal and familial traits of pre-service teachers, their attitudes towards the teaching profession and levels of life satisfaction. Furthermore, it would serve as a resource for future research to re-identify pre-service teacher profiles within certain intervals. The objective of the present study is to determine personal and familial traits of pre-service teachers, and their views on the program they attend, the teaching profession, and levels of life satisfaction. Thus, the following were posed as research questions:

1. What are the personal traits of pre-service-teachers?
2. What are the familial traits of pre-service-teachers?
3. What are the views of pre-service-teachers about the program they attend?
4. What are the views of pre-service-teachers about teaching profession?

Turkish Studies

5. What are the attitude levels of pre-service-teachers about teaching profession?
6. What are the views of pre-service-teachers about life?
7. What are the life-satisfaction levels of pre-service-teachers?

Methodology

The study was conducted with survey model, one of the quantitative research methods. The participants of the study were 691 female, 250 male, a total of 941 freshmen and senior pre-service teachers attending Anadolu University, Osmangazi University, Pamukkale University, Niğde University, Bartın University, On Sekiz Mart University, Sakarya University, Mersin University and Fırat University education faculties, Primary Education Department Classroom Teaching Program during 2014 – 2015 academic year. Study data was collected with Pre-Service Classroom Teacher Information Survey Form, developed by the authors. The survey included 5 sections. Questions pertaining to personal information were in the first section, familial information were in the second section, information on the department were in the third section, and questions about the teaching profession and life were in the final section. Attitude towards the Teaching Profession Scale and Life Satisfaction Scale were also utilized as data collection tools in the study. Collected data were analyzed using SPSS 22.0 software package in the current study. Data analysis perused frequencies and percentages descriptive statistics methods. In the analysis of the data obtained via teaching profession attitude scale, Mann Whitney U-test, which tests whether the difference between the means of two unrelated samples was significant, was used, and unrelated samples t-test was used to test whether the difference between the means of whether the difference between the means of two unrelated samples was significant for the data obtained via the life-satisfaction scale.

Results, Discussion, and Suggestions

As a result of the study, it was determined that most of the participants in classroom teaching program students sample were female pre-service teachers, they generally stayed in state-run dormitories, in rented apartments with their schoolmates, or lived with their families. Furthermore, it was determined that, before they started the college, almost half lives in city centers, and the rest lives in towns and villages. It was observed that most of the participating classroom teaching program students graduated from Anatolian and general high schools, they were the children of middle income and culture level families and their parents were mostly primary school graduates, and usually the education level of their fathers was higher than mothers'. Vast majority of the mothers were homemakers, while fathers were workers, retirees, small business owners and state employees. It was determined that classroom teaching program was among the first 4 choices of the participants in the university placement system. Furthermore, most of the pre-service teachers stated that they would select the faculty of education again even today, and the other half said they would select a law school. Students in the sample of pre-service classroom teachers stated that the most important reasons why they selected teaching

profession were ‘their scores in the university admission exams’ and ‘their love for children.’ Study results demonstrated that pre-service teachers had a medium level of attitude towards the teaching profession. It was observed that there was a significant difference between the attitudes of freshmen and senior pre-service teachers towards the teaching profession favoring the seniors. Concurrently, the pre-service teachers had medium level of life-satisfaction. It was observed that there was no significant differences between the life-satisfaction levels of freshmen and senior pre-service teachers. Furthermore, it was found that most of the classroom teaching program students included in the sample were not employed outside the school, more than half stated that their satisfaction level with the program was “a little,” their concerns about the teaching profession were centered around “assignment/Public Personnel Selection Examination” and “the assignment location,” more than half considered the current condition of the teaching profession as “bad” and they were interested in “music,” “computers/Internet,” and “daily TV serials.” At the end of the study, it was suggested to conduct similar studies in faculties of education to identify the pre-service teacher profiles in other departments/programs, to investigate the reasons for pre-service teachers selecting their programs not based on their personal career decisions, since the program they attend was the 5th or higher choice for half of the participants, to investigate other characteristics of pre-service classroom teachers, and with pre-service primary school teachers from other faculties of education in Turkey.

Keywords: Classroom teaching, pre-service teachers, teaching profession.

GİRİŞ

İlkokul, örgün eğitimin ilk ve önemli bir basamağını; aynı zamanda daha sonraki eğitim basamaklarının da temelini oluşturmaktadır. İlkokul, yalnız bireylerin kendilerini her alanda gerçekleştirmesini sağlamakla kalmayıp ülkelerin kalkınmasında da önemli bir yere sahiptir. Bu yönüyle ilkokul, eğitimin kitlelere ulaşmasını sağlayarak bireylerin ve toplumun yaşam kalitesini artırmaktadır (Gültekin, 2007). Bireyin yaşamında, akademik temellerinin atıldığı önemli bir basamak olan ilkokulda bireylerin tek başına yaşamlarını sürdürebilmesi ve toplumsal kalkınmaya katkıda bulunabilmesi için bilmesi gerekenler öğretilmektedir (Çınar, 2007). Bireylere toplumsal yaşama uyum sağlayabilmeleri için gerekli temel bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandırmayı amaçlayan ilkokul, eğitim sisteminde önemli bir kilometre taşı olarak görülmektedir. İlkokul, bir yandan bireylerin ilgi ve yeteneklerini geliştirirken, öte yandan onları bir üst öğrenim kurumuna hazırlamaktadır. Eğitim sisteminin tüm basamaklarında olduğu gibi ilkokulda da öğretmen en temel öge konumundadır. Eğitimin niteliği öğretmenin niteliği ile özdeşse, ilkokulun niteliği de sınıf öğretmenin niteliğine bağlı bulunmaktadır.

Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 64. Maddesi uyarınca “İlköğretim okullarında dersler sınıf veya branş öğretmenleri tarafından okutulur” hükmüne yer verilmektedir (MEB, 2008). Buna göre ilkokulun ilk dört yılında sınıf öğretmenleri görev yapmakta ve bu basamakta sınıf öğretmenlerine büyük bir sorumluluk düşmektedir.

Sınıf öğretmenleri, ilkokul programında yer alan konu alanlarına ait bilgive becerileri öğrencilerine kazandıran ve onlara araştırmacı, yaratıcı, girişken bireyler olma, kendilerine ve dış dünyaya karşı olumlu tutumlar geliştirme yolculuğunda yol gösteren , diğer bireylerle etkili iletişim

Turkish Studies

kurma becerilerinin gelişimini sağlayan kişilerdir. Denilebilir ki gelecek neslin nitelikleri, büyük oranda o günün sınıf öğretmenlerinin niteliklerinden etkilenmektedir. Toplumunu oluşturan iyi vatandaşın, nitelikli ebeveynlerin, nitelikli meslek adamının, nitelikli politikacının temelleri sınıf öğretmenleri tarafından atılmaktadır (Senemoğlu, 2008). Tüm öğretmenlik alanları düşünüldüğünde sınıf öğretmenliğinin özel bir öneme sahip olduğu görülmektedir. sadece bir alanın öğretimini değil, öğretmekle yükümlü olduğu pekçok alanın öğretimini üstlenen, toplumdaki tüm vatandaşların edinmeleri gereken temel beceri, bilgi, tutum ve davranışları kazandırmaktan sorumlu olan ve ilköğretim çağındaki çocukları üst öğretim kurumlarına hazırlamakla yükümlü olan sınıf öğretmenleri, eğitim sisteminde oldukça önemli bir rol üstlenmektedirler (Gültekin, 2010). İşte bu yüzden eleştirel pedagoglar öğretmeni bir ‘aydın’ olarak nitelendirmektedirler (Giroux, 1988). Ayrıca öğretmenin öğrenci için örnek alınan, hemen hemen her sözü ve davranışı doğru kabul edilen bir rol modeli olduğu ilköğretim kademesinde, pekçok durumda öğrenci için öğretmen anne-babadan daha önce gelmektedir (Özkan ve Soylu, 2014).

İlkokulda bu kadar önemli bir işlevi yerine getiren sınıf öğretmenlerinin gerek hizmet öncesinde gerek hizmet içinde yetiştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda sınıf öğretmenlerinin hizmet öncesi eğitimi özel bir yere sahiptir. Sınıf öğretmenlerinin hizmet öncesi eğitimi de, 1998 yılında eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması kapsamında eğitim fakülteleri ilköğretim bölümleri sınıf öğretmenliği programlarında gerçekleştirilmektedir.

Sınıf öğretmenliği programlarında öğrenim gören öğretmen adaylarının özellikleri, nitelikli bir sınıf öğretmeni yetiştirmede kritik bir role sahiptir. Çünkü girdinin nitelikleri çıktıyı ciddi biçimde etkilemektedir. Akyeampong ve Stephens’e göre (2002) öğretmen adaylarının programa giriş özellikleri ve nitelikleri, programı tamamlayan ve eğitilen öğretmenlerin niteliğinin ve mesleğine olan bağlılığının önemli göstergeleridir. Bu özelliklerin belirlenmesi, öğretmen adaylarının gereksinim ve kapasitelerinin daha fazla göz önünde bulundurulduğu programların hazırlanmasını kolaylaştıracaktır (Coults and Lewin, 2002).

Günümüzde öğretmen profili incelendiğinde öğretmenlerin, eğitim gereklerine cevap verebilecek, çağımız bilgi toplumunda bireyleri yaşama ve geleceğe hazırlayabilecek donanıma sahip olması gerekmektedir. Bu yönüyle, öğretmenlerin çağımızın gerektirdiği donanım ve niteliğe uygun yetişmesi için öğretmen profillerinin saptanması gerekliliği yadsınamaz bir gerçektir (Abazoğlu, Yıldırım ve Yıldızhan, 2014).

Öte yandan, öğretmenlik mesleğiyle ilgili sorunlar irdelendiğinde öğretmenlerden beklenen rollerin yerine getirilmesinde öğretmenliği sevmeye, saygı duymaya ve öğretmenlik mesleğini benimseme özelliklerinin etkili olduğu saptanmıştır (Baykara Pehlivan, 2008). Bu yüzden ilköğretim kazanılan bilgi ve becerilerin diğer öğretim basamaklarında kazandırılacak bilgi ve becerilere temel oluşturması ve ilköğretim toplumdaki tüm vatandaşların sahip olması gereken temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkların kazandırılması, bu basamakta görev yapacak öğretmenlerin eğitimini de önemli kılmaktadır (Gültekin, 2002). Çünkü öğretmen eğitimini nitelikli şekilde gerçekleştirilmede, öğretmen adaylarının kişisel ve aile özellikleri, öğrenim gördükleri program ve yaşama ilişkin görüşlerinin belirlenmesi önemli bir rol oynamaktadır.

Alan yazında, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik algılarını, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını, öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerini ve çeşitli değişkenler açısından öğretmen adaylarının profillerini belirleyen araştırmalar bulunmaktadır (Abazoğlu, Yıldırım ve Yıldızhan, 2014; Adıgüzel, Ünsal ve Karadağ, 2011; Brookhart ve Freeman, 1992; Çetin, 2012; Çetinkaya, 2009; Çermik, Doğan ve Şahin, 2011; Güleçen, Cüro ve Semerci, 2008; Kahyaoğlu ve Yangın, 2007; Kızılcıoğlu, 2003; Köksalan, İlder ve Görmez, 2010; Marks ve Gregory, 1975; McIntire ve Pratt, 1985; Ok ve Önkol, 2007; Özbek, 2007; Özsoy ve diğ., 2010; Pigge ve Marso,

Turkish Studies

1986; Richardson ve Watt, 2006; Temizyürek, 2008;). Buna karşılık, sınıf öğretmenliği programı öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik algılarını, tutumlarını, mesleği tercih etme nedenlerini ve profillerini çeşitli değişkenler açısından ele alan araştırmalar (Baykara, 2008; Ekiz, 2006; Gültekin, 2010; Işık Yapıcı, 2001; Kesercioğlu ve Girgin, 2008; Saban, 2003) sınırlı sayıdadır.

Bu kapsamda sınıf öğretmenliği programına gelen öğretmen adaylarının kişisel ve aile ile ilgili özelliklerinin yanı sıra öğrenim gördükleri programa yönelik görüşlerinin, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının ve yaşam doyum düzeylerinin bilinmesi daha nitelikli sınıf öğretmeni yetiştirmede önemli bilgiler sağlayacaktır. Yine sınıf öğretmenliği programı öğretmen adaylarının kişisel ve aile ile ilgili özelliklerinin yanı sıra öğrenim gördükleri program, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve yaşama ilişkin doyum düzeyini belirleyen sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Ayrıca öğretmen adaylarının profillerinin belirli aralıklarla tekrar belirlenmesi ileri araştırmalara kaynaklık edecektir.

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenliği programı öğretmen adaylarının kişisel ve aile özellikleri ile öğrenim gördükleri program, öğretmenlik mesleği ve yaşama yönelik ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranacaktır:

1. Sınıf öğretmeni adaylarının kişisel özellikleri nelerdir?
2. Sınıf öğretmeni adaylarının aileleriyle ilgili özellikleri nelerdir?
3. Sınıf öğretmeni adaylarının öğrenim gördükleri programa yönelik görüşleri nelerdir?
4. Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşleri nelerdir?
5. Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeyleri nedir?
6. Sınıf öğretmeni adaylarının yaşama yönelik görüşleri nelerdir?
7. Sınıf öğretmeni adaylarının yaşam doyum düzeyleri nedir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve toplanan verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

Araştırmanın Modeli

Sınıf öğretmenliği programı öğretmen adaylarının kişisel ve aile özellikleri ile öğrenim gördükleri program, öğretmenlik mesleği ve yaşama ilişkin görüşlerinin belirlenmesini amaçlayan bu araştırma, belirlenen evren içinden seçilen örneklem üzerinde yapılan araştırmalar sonucu evrendeki genel eğilim ve tutumların sayısal olarak betimlenmesini sağlayan tarama modeli benimsenerek gerçekleştirilmiştir (Creswell, 2014).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2014-2015 eğitim-öğretim yılında eğitim fakülteleri birinci ve dördüncü sınıfta öğrenim gören sınıf öğretmenliği programı öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Anadolu Üniversitesi, Osmangazi Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Niğde Üniversitesi, Bartın Üniversitesi, On Sekiz Mart Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Mersin Üniversitesi ve Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Programında öğrenim gören toplam 941 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan 941 öğretmen adayının bilgileri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyete, sınıflara ve öğrenim görülen üniversitelere göre dağılımı

Turkish Studies

Cinsiyet	f	%
Kız	691	73.4
Erkek	250	26.6
Toplam	941	100
Sınıf		
1	454	48.2
4	487	51.8
Toplam	941	100
Üniversite		
Pamukkale Üniversitesi	211	22.4
Fırat Üniversitesi	128	13.6
Osmangazi Üniversitesi	108	11.4
Niğde Üniversitesi	100	10.6
Mersin Üniversitesi	98	10.4
On Sekiz Mart Üniversitesi	96	10.2
Anadolu Üniversitesi	80	8.5
Sakarya Üniversitesi	65	6.9
Bartın Üniversitesi	55	5.8
Toplam	941	100

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının %73,4'ünün kız (f=691), %26,6'sının ise erkek (f=250) olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının %48,2'sinin birinci sınıfta (f=453), %51,8'inin ise dördüncü sınıfta (f=487) öğrenim gördüğü görülmektedir. Yine Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının %22,4'ünün (f=211) Pamukkale Üniversitesi'nde, %13,6'sının (f=128) Fırat Üniversitesi'nde, %11,4'ünün (f=108) Osmangazi Üniversitesi'nde, %10,6'sının (f=100) Niğde Üniversitesi'nde, %10,4'ünün (f=98) Mersin Üniversitesi'nde, %10,2'sinin (f=96) On Sekiz Mart Üniversitesi'nde, %8,5'inin (f=80) Anadolu Üniversitesi'nde, %6,9'unun (f=65) Sakarya Üniversitesi'nde ve %5,8'inin (f=55) Bartın Üniversitesi'nde öğrenim gördüğü görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında gerekli verilerin toplanması için araştırmacılar tarafından geliştirilen Sınıf Öğretmeni Öğretmen Adayı Bilgi Anketi kullanılmıştır. Anket 5 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde aile, üçüncü bölümde öğrenim görülen program, dördüncü bölümde öğretmenlik mesleği ve yaşamla ilgili sorulara yer verilmiştir. Araştırmada ayrıca veri toplama aracı olarak Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği ve Yaşam Doyum Ölçeği kullanılmıştır. Ayrıca veri toplama araçları hazırlanırken Eret-Orhan ve Ok (2014) tarafından gerçekleştirilen çalışmadan yararlanılmıştır.

Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği

Araştırmada, veri toplamak amacıyla Aşkar ve Erden (1987) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek likert tipinde olup, toplam 10 maddeden oluşmaktadır. Güvenirliği 0.82 olarak hesaplanan ölçeğin maddelerinin 6'sı (1-3-4-7-8-9) olumlu, 4'ü (2-5-6-10) ise olumsuzdur. Tutum puanı bulunurken, yüksek tutum puanı öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu tutumunu gösterecek şekilde her bir tepki puanlanmıştır. “Tamamen katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum, Tamamen Katılmıyorum” şeklindeki tepkiler olumlu maddelerde 5-4-3-2-1 şeklinde ve olumsuz maddelerde 1-2-3-4-5 şeklinde puanlanmıştır.

Turkish Studies

Araştırmacılar tarafından tekrarlanan güvenilirlik çalışması sonucunda ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.78 ($\alpha = 0.78$) olarak bulunmuştur.

Yaşam Doyum Ölçeği

Diener, Emmons, Laresen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilmiş; Türkçe 'ye uyarlaması Köker (1991) tarafından yapılan ve güvenilirliği 0.85 olarak hesaplanan Ölçek yaşam doyumuna ilişkin beş maddeden oluşmaktadır. Genel yaşam doyumunu ölçmeyi amaçlayan ölçek, ergenlerden yetişkinlere kadar tüm yaşlara uygundur. Araştırmacılar tarafından tekrarlanan güvenilirlik çalışması sonucunda ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.82 ($\alpha = 0.82$) olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Sınıf öğretmenliği programı öğretmen adaylarının kişisel ve aile özellikleri ile öğrenim gördükleri program, öğretmenlik mesleği ve yaşama ilişkin görüşlerinin belirlenmesini amaçlayan bu araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS 22.0 paket programı kullanılmıştır. Anket verilerin çözümlenmesinde frekans ve yüzde betimleyici istatistiklerinden yararlanılmıştır. Öğretmenlik mesleği tutum ölçeği ve yaşam doyum ölçeği veri toplama araçları için faktörlerin skorlarının normal dağılım gösterip göstermediklerini belirlemek amacıyla çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerine bakılmıştır. Skewness ve Kurtosis değerleri öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinden elde edilen veriler için (-1, -1) değerleri arasında olmadığı için verilerin normal dağılım göstermediği, yaşam doyum ölçeğinden elde edilen veriler için ise (-1, -1) değerleri arasında olduğu için verilerin normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2000; Büyüköztürk, 2010). Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinden elde edilen verilerin basıklık ve çarpıklık değerlerinin normal olmadığı göz önüne alınarak parametrik olmayan testlerden, yaşam doyum ölçeğinden elde edilen verilerin ise normal olduğu göz önüne alınarak parametrik testlerden yararlanılmıştır. Bu kapsamda öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinden elde edilen verilerin analizinde ilişkisiz iki örneklem ortalaması arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test eden Mann Whitney U testinden, yaşam doyum ölçeğinden elde edilen verilerin analizinde ise ilişkisiz iki örneklem ortalaması arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test eden ilişkisiz örneklem için t testinden (Büyüköztürk, 2010) yararlanılmıştır.

BULGULAR

Sınıf öğretmenliği programı öğretmen adaylarının kişisel ve aile özellikleri ile öğrenim gördükleri program, öğretmenlik mesleği ve yaşama ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik olan araştırmanın bu bölümünde bulgulara yer verilmiştir. Bulguların sunumunda araştırma soruları temel alınmıştır.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kişisel Özellikleri

Araştırma sorusu olan "Sınıf öğretmeni adaylarının kişisel özellikleri nelerdir?" sorusu kapsamında sınıf öğretmeni adaylarının ikamet ettikleri yer, üniversiteye başlamadan önce yaşadıkları yer, mezun oldukları lise, okul dışı bir işte çalışma durumları sorgulanmıştır.

Tablo 2. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının ikamet ettikleri yer

Turkish Studies

Sınıf öğretmeni adaylarının ikamet ettikleri yer	f	%
Devlet yurdu	240	25.5
Evde arkadaşlarla	234	24.9
Aile ile beraber	233	24.8
Özel yurt	196	20.8
Diğer	21	2.2
Evde tek başına	17	1.8
Toplam	941	100

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının %25,5'inin (f=240) devlet yurtlarında, %24,9'unun (f=234) evde arkadaşları ile %24,8'inin (f=233) aileleri ile beraber, %20,8'inin (f=196) özel yurtlarda, %2,2'sinin (f=21) diğer şekillerde ve %1,8'inin (f=17) evde tek başına ikamet ettikleri görülmektedir.

Tablo 3. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının üniversiteye başlamadan önce yaşadıkları yer

Sınıf öğretmeni adaylarının üniversiteye başlamadan önce yaşadıkları yer	f	%
İl	483	51.3
İlçe	322	31.2
Köy	136	14.5
Toplam	941	100

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının üniversiteye başlamadan önce %51,3'ünün (f=483) illerde, %31,2'sinin (f=322) ilçelerde ve %14,5'inin de (f=136) köylerde yaşadığı görülmektedir.

Tablo 4. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının mezun oldukları lise türü

Sınıf öğretmeni adaylarının mezun oldukları lise türü	f	%
Anadolu Lisesi	433	46.0
Genel lise	357	37.9
Anadolu öğretmen lisesi	97	10.3
Meslek lisesi	18	1.9
Diğer	16	1.7
İmam hatip lisesi	11	1.2
Fen lisesi	7	.7
Sosyal bilimler lisesi	2	.2
Toplam	941	100

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının %46'sının (f=433) Anadolu lisesi, %37,9'unun (f=357) genel lise, %10,3'ünün (f=97) Anadolu öğretmen lisesi, %1,9'unun (f=18) meslek lisesi, %1,7'sinin (f=16) diğer okul türleri, %1,2'sinin (f=11) imam hatip lisesi, %0,7'sinin (f=7) fen lisesi ve %0,2'sinin (f=2) de sosyal bilimler lisesi mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının okul dışı bir işte çalışma durumları

Turkish Studies

Sınıf öğretmeni adaylarının okul dışı bir işte çalışma durumları	f	%
Okul dışı bir işte çalışamayan	867	92.1
Okul dışı bir işte çalışan	74	7.9
Toplam	941	100

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının %92,1'inin (f=867) okul dışı bir işte çalışmadığı %7,9'unun (f=74) ise okul dışı bir işte çalıştığı görülmektedir.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Aile Özellikleri

Araştırma sorusu olan "Sınıf öğretmeni adaylarının aileleriyle ilgili özellikleri nelerdir?" kapsamında babaların ve annelerin eğitim ve meslek durumları, kardeş sayıları, yakın akrabalarında öğretmen olup olmama durumları sorgulanmıştır.

Tablo 6. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının babalarının eğitim durumu

Sınıf öğretmeni adaylarının babalarının eğitim durumu	f	%
Okuma-yazma bilmiyor	15	1.6
İlkokul	319	33.9
İlkokul terk	47	5.0
Ortaokul	151	16.0
Lise	253	26.9
Üniversite	149	15.8
Yüksek lisans/doktora	7	.7
Toplam	941	100

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının babalarının %33,9'unun (f=319) ilkökul, %26,9'unun (f=253) lise, %16'sının (f=151) ortaokul, %15,8'inin (f=149) üniversite mezunu olduğu, %5'inin (f=47) ilkökulu tamamlayamadığı, %1,6'sının (f=15) okuma-yazma bilmediği ve %,7'sinin (f=7) ise yüksek lisans/doktora mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının annelerinin eğitim durumu

Sınıf öğretmeni adaylarının annelerinin eğitim durumu	f	%
Okuma-yazma bilmiyor	124	13.2
İlkokul	477	50.7
İlkokul terk	46	4.9
Ortaokul	119	12.6
Lise	138	14.7
Üniversite	35	3.7
Yüksek lisans/doktora	2	.2
Toplam	941	100

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının annelerinin %50,7'sinin (f=477) ilkökul, %14,7'sinin (f=138) lise mezunu olduğu, %13,2'sinin okuma-yazma bilmediği, %12,6'sının (f=119) ortaokul mezunu olduğu, %4,9'unun (f=46) ilkökulu

Turkish Studies

tamamlayamadığı, %3,7'sinin (f=35) üniversite ve %2'sinin (f=2) ise yüksek lisans/doktora mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının babalarının meslek durumu

Sınıf öğretmeni adaylarının babalarının meslek durumu	f	%
Emekli	232	24.7
İşçi	193	20.5
Esnaf	116	12.3
Çiftçi	113	12.0
Memur	110	11.7
Diğer	58	6.2
Özel sektör	54	5.7
Öğretmen	40	4.3
İşsiz	12	1.3
Subay/astsubay	10	1.1
Öğretim elemanı	2	.2
Doktor	1	.1
Toplam	941	100

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının babalarının %24,7'sinin (f=232) emekli, %20,5'inin (f=193) işçi, %12,3'ünün (f=116) esnaf, %12'sinin (f=113) çiftçi, %11,7'sinin (f=110) memur olduğu, %6,2'sinin (f=58) diğer meslek gruplarında ve %5,7'sinin (f=54) özel sektörde çalıştığı; %4,3'ünün (f=40) öğretmen, %2'sinin (f=2) öğretim elemanı, %1,3'ünün (f=12) işsiz, %1,1'inin (f=10) subay/astsubay ve %1'inin (f=1) doktor olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının annelerinin meslek durumu

Sınıf öğretmeni adaylarının annelerinin meslek durumu	f	%
Ev hanımı	797	84.7
İşçi	46	4.9
Emekli	26	2.8
Memur	22	2.3
Özel sektör	17	1.8
Esnaf	12	1.3
Öğretmen	10	1.1
Diğer	6	.6
Doktor	4	.4
Subay/Astsubay	1	.1
Toplam	941	100

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının annelerinin %84,7'sinin (f=797) ev hanımı, %4,9'unun (f=46) işçi, %2,8'inin (f=26) emekli, %2,3'ünün (f=22) memur, %1,8'inin (f=17) özel sektör çalışanı, %1,3'ünün (f=12) esnaf, %1,1'inin (f=10) öğretmen olduğu, %6'sının (f=6) diğer meslek gruplarında çalıştığı ve %4'ünün (f=4) doktor, %1'inin (f=1) de subay/astsubay olduğu görülmektedir.

Turkish Studies

Tablo 10. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının kardeş sayıları

Sınıf öğretmeni adaylarının kardeş sayıları	f	%
Kardeşi yok	43	4.6
1 kardeş	307	32.6
2 kardeş	227	24.1
3 kardeş	162	17.2
4 kardeş	66	7.0
5 ve üstü kardeş	136	14.5
Diğer	941	100

Tablo 10 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının %32,6'sının (f=307) tek kardeşi, %24,1'inin (f=227) 2 kardeşi, %17,2'sinin (f=162) 3 kardeşi, %14,5'inin (f=136) 5 ve üstü kardeşi, %7'sinin (f=66) 4 kardeşi olduğu ve %4,6'sının (f=43) kardeş sahibi olmadığı görülmektedir.

Tablo 11. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının yakın akrabalarında öğretmen olma durumu

Sınıf öğretmeni adaylarının yakın akrabalarında öğretmen olma durumu	f	%
Evet	678	72.1
Hayır	264	27.9
Toplam	941	100

Tablo 11 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının %72,1'inin (f=678) yakın akraba çevresinde öğretmen varken, %27,9'unun (f=264) yakın akraba çevresinde öğretmen olmadığı görülmektedir.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğrenim Gördükleri Programa İlişkin Görüşleri

Araştırma sorusu olan “Sınıf öğretmeni adaylarının öğrenim gördükleri programla ilgili görüşleri nelerdir?” kapsamında sınıf öğretmenliği programının üniversite tercihlerinde tercih sırası, şu an üniversite sınavına girecek olsalar tercih edecekleri fakülte, sınıf öğretmenliği programında aldıkları eğitime yönelik memnuniyet durumları, öğretmenlik mesleğinin seçilmesindeki en önemli nedenler, öğretmenlik mesleğiyle ilgili en önemli kaygıları, öğretmenlik mesleğinin şu andaki durumu hakkında düşünceleri belirtilmiştir.

Tablo 12. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmenliği programını tercih etme sırası

Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmenliği programını tercih sırası	f	%
1.	231	24.5
2.	101	10.7
3.	90	9.6
4.	70	7.4
5 ve üstü	449	47.7
Toplam	941	100

Tablo 12 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının %47,7'sinin (f=449) sınıf öğretmenliği programını 5 ve daha üst sıralarda, %24,5'inin (f=231) 1. sırada, %10,7'sinin (f=101) 2.sırada, %9,6'sının (f=90) 3. sırada, %7,4'ünün (f=70) 4.sırada tercih ettiği görülmüştür.

Turkish Studies

Tablo 13. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının şu an üniversite sınavına girecek olsalar tercih edecekleri fakülteler

Sınıf öğretmeni adaylarının şu an üniversite sınavına girecek olsalar tercih edecekleri fakülte	f	%
Eğitim Fakültesi	651	69.2
Hukuk fakültesi	421	44.7
Tıp Fakültesi	158	16.8
Fen-edebiyat fakültesi	156	16.6
Mühendislik fakültesi	152	16
Diğer	139	14.8
İktisadi-idari bilimler fakültesi	132	14
Toplam	941	100

Tablo 13 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının şu an üniversite sınavına girecek olsalar %69,2'sinin (f=651) eğitim fakültesi, %44,7'sinin (f=421) hukuk fakültesi, %16,8'inin (f=158) tıp fakültesi, %16,6'sının (f=156) Fen-edebiyat fakültesi %16'sının (f=152) mühendislik fakültesi, %14,8'inin (f=139) diğer fakülteleri ve %14'ünün (f=132) iktisadi-idari bilimler fakültesini tercih edecekleri görülmüştür.

Tablo 14. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sınıf öğretmenliği programında aldıkları eğitime yönelik memnuniyet durumları

Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmenliği programında aldıkları eğitime yönelik memnuniyet durumları	f	%
Çok	186	19.8
Biraz	511	54.3
Az	145	15.4
Hiç	99	10.5
Toplam	941	100

Tablo 14 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının Sınıf öğretmenliği programında aldıkları eğitimden %54,3'ünün (f=511) biraz memnun, %19,8'inin (f=186) çok memnun, %15,4'ünün (f=145) az memnun olduğu, %10,5'inin (f=99) ise hiç memnun olmadığı görülmektedir.

Tablo 15. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğini seçmelerindeki en önemli nedenler

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri	f	%
Üniversite sınavından alınan puan	435	46.2

Turkish Studies

Çocuklara olan sevgi	349	37.1
İdealindeki meslek olması	295	31.3
Çalışma koşullarının rahat olması	291	30.9
Aile/çevre yönlendirmesi	284	30.2
İş garantisi	144	15.3
Mesleğin statüsü	133	14.1
Öğretmen lisesi mezunu olma	70	7.4
Diğer	45	4.8
Toplam	941	100

Tablo 15 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının %46,2'si (f=435) üniversite sınavından aldıkları puandan, %37,1'i (f=349) çocuklara olan sevgisinden dolayı, %31,3'ü (f=295) öğretmenlik mesleği ideallerindeki meslek olduğu için, %30,9'u (f=291) çalışma koşullarının rahat olmasından, %30,2'si (f=284) aile/çevre yönlendirmesinden, %15,3'ü (f=144) mesleğin iş garantisi olmasından, %14,1'i (f=133) mesleğin statüsünden dolayı, %7,4'ü (f=70) öğretmen lisesi mezunu olduğu için %4,8'i (f=45) ise diğer nedenlerden dolayı tercih etmiştir.

Tablo 16. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğiyle ilgili en önemli kaygıları

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik kaygıları	f	%
Atama/KPSS	862	91.6
Atanacağı yer	420	44.6
Gelirin düşüklüğü	168	17.9
Çalışma koşullarının zor olması	155	16.5
Meslekte yükselme olanağının düşüklüğü	152	16.2
Alan bilgisi eksikliği	121	12.9
Mesleğin statüsünün düşüklüğü	120	12.8
Öğretmenlik meslek bilgisi eksikliği	98	10.4
Diğer	22	2.3
Toplam	941	100

Tablo 16 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının %91,6'sının (f=862) atama/KPSS, %44,6'sının (f=420) atanacakları yer, %17,9'unun (f=168) mesleğin gelirinin düşük olması, %16,5'inin (f=155) çalışma koşullarının zor olması %16,2'sinin (f=152) meslekte yükselme olanağının düşük olması, %12,9'unun (f=121) alan bilgisi eksikliği, %12,8'inin (f=120) mesleğin statüsünün düşük olması, %10,4'ünün (f=98) öğretmenlik meslek bilgisi eksikliği, %2,3'ünün (f=22) ise diğer konularda kaygı duydukları görülmüştür.

Tablo 17. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğinin şu anki durumu hakkındaki görüşleri

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğinin şu anki durumu ile ilgili görüşleri	f	%
Çok iyi	5	.5
İyi	318	33.8
Kötü	482	51.2
Çok kötü	136	14.5
Toplam	941	100

Tablo 17 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının %51,2'si (f=482) mesleğin kötü durumda olduğunu, %33,8'i (f=318) iyi durumda olduğunu, %14,5'i (f=136) çok kötü durumda olduğunu ve %5'i (f=5) ise mesleğin çok iyi durumda olduğunu belirtmiştir.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Düzeyi

Turkish Studies

Araştırma sorusu olan “Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeyleri nedir?” sorusu kapsamında öğretmen adaylarına Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği uygulanmıştır.

Tablo 18. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Düzeyi Tablosu

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeyi	Sınıf	
	1	4
	Mean	Mean
	13,70	14,84

Tablo 18 incelendiğinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ‘kararsızım’ boyutunda olduğu görülmektedir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla Mann Whitney U- testi yapılmıştır.

Tablo 19. Sınıf Düzeyine Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutuma İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Null Hypotesis	Test	Sig.	Decision
The distribution of Tutumtop is the same Across categories of Sınıf	Independent-Samples Mann-Whitney U Test	.001	Reject the null hypotesis

Tablo 19 incelendiğinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır (p=.001).

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaşama Yönelik Görüşleri

Araştırma sorusu olan “Sınıf öğretmeni adaylarının yaşamla ilgili görüşleri nelerdir?” sorusu kapsamında günlük yaşamda en çok ilgilendikleri konular sorulmuştur.

Tablo 20. Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Günlük Yaşamlarında En Çok İlgilendikleri Konular

Sınıf öğretmeni adaylarının günlük yaşamlarında ilgilendikleri konular	f	%
Müzik	680	72.3
Bilgisayar/İnternet	648	68.9

Turkish Studies

Günlük diziler	488	51.9
Tiyatro/Sinema	394	41.9
Spor	332	35.3
Yerli diziler	332	35.3
Yabancı diziler	318	33.8
Doğa/Çevre	301	32
Edebiyat	266	28.3
Din	255	27.1
Siyaset	197	20.9
Bilim/Teknik	143	15.2
Görsel Sanatlar	134	14.2
Akademik etkinlikler	105	11.2
Diğer	40	4.3
Toplam	941	100

Tablo 20 incelendiğinde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının %72,3'ünün (f=680) müzik, %68,9'unun (f=648) bilgisayar/internet, %51,9'unun (f=488) günlük diziler, %41,9'unun (f=394) tiyatro/sinema, %35,3'ünün (f=332) yerli dizileri, %35,3'ünün (f=332) spor, %33,8'inin (f=318) yabancı dizileri, %32'sinin (f=301) doğa/çevre, %28,3'ünün (f=266) edebiyat, %27,1'nin (f=255) din, %20,9'unun (f=197) siyaset, %15,2'sinin (f=143) bilim/teknik, %14,2'sinin (f=134) görsel sanatlar, %11,2'sinin (f=105) akademik etkinlikler ve %4,3'ünün (f=40) diğer konularla ilgilendikleri görülmektedir.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaşam Doyumu Düzeyi

Araştırma sorusu olan “Sınıf öğretmeni adaylarının yaşam doyumu düzeyi nedir?” sorusuna yanıt aramak için katılımcılara Diener, Emmons, Laresen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilen “Yaşam Doyumu Ölçeği” uygulanmıştır.

Tablo 21. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaşam Doyum Düzeyi Tablosu

Sınıf öğretmeni adaylarının yaşam doyumu düzeyleri	Sınıf	
	1	4
	Mean	Mean
	14,03	14,26

Tablo 21'de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının yaşam doyumları ‘ne katılıyorum ne katılmıyorum’ düzeyindedir.

Öğretmen adaylarının yaşam doyumlarının sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla ilişkisiz örneklem için t testi yapılmıştır.

Tablo 22. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre Yaşam Doyumuna İlişkin t testi Sonuçları

Sınıf Düzeyi	N	t	Df	Sig. (2-tailed)
1.sınıf	454	-,880	938	0.379

Turkish Studies

Tablo 22’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının yaşam doyumlarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır (p=.379).

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada, örnekleme oluşturan sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin; kişisel ve aile özellikleri ile öğrenim gördüğü program, öğretmenlik mesleği ve yaşamla ilgili görüşleri belirlenmiştir. Araştırma bulgularına dayalı olarak ulaşılan sonuçlar şöyle sıralanabilir:

- Sınıf öğretmenliği programı öğretmen adaylarının çoğunluğunu (%73.4) kadın öğretmen adaylarının oluşturduğu görülmüştür. Araştırmanın bu sonucu, Saban (2003), Krec’ic’ ve Grmek (2005), Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım (2007), Baykara Pehlivan (2008), Çetinkaya (2009), Gültekin (2010), Özsoy ve diğerleri (2010) ve Çetin (2012) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlik mesleğini kadınların daha çok tercih ettiğini, özellikle gelişmiş ülkelerde öğretmenliğin “kadın mesleği” haline geldiğini ifade eden birçok çalışma sonucuyla benzerlik göstermektedir.

- Sınıf öğretmenliği programında öğrenim gören öğretmen adaylarının geneli devlet yurtlarında (%25.5), evde arkadaşlarıyla beraber (%24.9) ya da aileleriyle beraber (%24.8) yaşamaktadırlar. Ayrıca öğrencilerin üniversiteye gelmeden önce yaşadıkları yerler incelendiğinde %51,1’inin il merkezinde, %34,2’sinin ilçede, %14,5’i de köyde yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ekiz, (2006), Köksalan, İlter ve Görmez (2010) ve Çetin (2012) yaptıkları araştırmalarda sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin daha çok il ve ilçelerde yaşadıklarına dair benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

- Sınıf öğretmenliği programı öğretmen adaylarının %46’sı Anadolu liselerinden, %37,9’u genel liselerden ve %10,3’ü de Anadolu öğretmen liselerinden mezun olmuştur. Kocabaş (2000), Ekiz (2006), Ok ve Önkol (2007), Köksalan, İlter ve Görmez (2010) Özsoy ve diğerleri (2010) ve Çetin (2012) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre, sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin çoğunluğunun genel lise mezunları olduğu ve bunu Anadolu liseleri ve Anadolu Öğretmen Lisesi mezunları izlediği görülmektedir. Bu araştırma sonucu, alanyazındaki araştırma sonuçlarıyla kısmen farklılık göstermektedir. Bu duruma, sınıf öğretmenliği programının tercih eden öğrencilerin mezun olduğu lise türünün değişmesi veya evren ve örneklem sayısının sınırlı oluşu sebep olarak gösterilebilir.

- Sınıf öğretmenliği programı öğretmen adaylarının orta gelir ve kültür düzeyindeki ailelerin çocukları oldukları tespit edilmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının anne ve babaların eğitim durumlarında ilk sırada ilkököl mezunları yer almakta ve babaların eğitim durumlarının annelerinkinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Annelerin büyük çoğunluğu ev kadını iken, babalar işçi, emekli, esnaf ve memurdur. Araştırmada ortaya çıkan sonuçlar, Baykara Pehlivan (2008), Köksalan, İlter ve Görmez (2010), Çetin (2012), Brookhart ve Freeman (1992), Richardson ve Watt (2006), McIntire ve Pratt (1985), Pigge ve Marso (1986) ve Marks ve Gregory (1975) tarafından yapılan araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Ayrıca, sınıf öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin %72’sinin yakın akrabaları arasında bir öğretmen bulunmaktadır. Bu durum, öğretmen adaylarının sınıf öğretmenliği programını seçmelerinde etkili unsurlardan biri olarak görülebilir.

- Sınıf öğretmenliği programı öğretmen adaylarının %52,2’si sınıf öğretmenliği programını 1-4 arasında tercih etmişlerdir. Baykara Pehlivan (2008) tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin 1-5 arası tercih oranı %54.89; Çetin (2012) tarafından yapılan araştırmada ise 1-4 arası tercih oranı ise %30,2’dir. Bu durum araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Aynı zamanda sınıf öğretmenliği programı öğretmen adaylarının %47,7’si sınıf

Turkish Studies

öğretmenliği programını 5 ve üstü tercihlerinde yazmışlardır. Ayrıca öğretmen adaylarının çoğunluğu şu an tercih yapsalar yine eğitim fakültesini tercih edeceklerini belirtirken yarısına yakını da hukuk fakültesini tercih edebileceklerini bildirmişlerdir.

- Sınıf öğretmenliği programı öğretmen adayları, öğretmenlik mesleğini seçmelerinin en önemli nedenlerini ‘üniversite sınavından alınan puan (%46.2)’, ‘çocuklara olan sevgi (%37.1) ve ‘idealdeki meslek olması (%31.3)’ olarak belirtmişlerdir. Araştırmada ortaya çıkan öğretmenlik mesleğinin tercih edilmesindeki bu nedenler benzer biçimde Martin ve Steffgen (2002), Karamustafaoğlu ve Özmen (2004), Krec’ic ve Grmek (2005), Bulut ve Doğar (2006), Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım (2007), Özbek (2007), Güleçen, Cüro ve Semerci (2008), Özsoy ve diğerleri (2010), tarafından yapılan araştırmalarda ortaya çıkan sınavdan alınan puan, ailenin yönlendirmesi ve çocuk sevgisi olması gibi öğretmenlik mesleğinin tercih edilme nedenleriyle örtüşmektedir.

- Öğretmen adayları öğretmenlik mesleğine yönelik olarak orta düzeyde bir tutuma sahiptir. 1. ve 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adayları lehine anlamlı bir farklılık vardır. Bu anlamlı farklılık, 4.sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının uygulama derslerini alması, uygulama okullarında bulunması ve alanla ilgili sınavlara hazırlanması gibi nedenlerden kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir.

- Öğretmen adayları orta düzeyde bir yaşam doyumuna sahiptir. 1. ve 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının yaşam doyumları arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

- Sınıf öğretmenliği programı öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun, okul dışı bir işte çalışmadığı, yarısına yakınının kendisinden başka bir kardeşe sahip olduğu, yarısından fazlasının yakın akrabaları arasında öğretmen olduğu, yine yarısından fazlasının öğrenim gördükleri programa ilişkin memnuniyet düzeylerini “biraz” olarak ifade ettiği, yarısından fazlasının şu an üniversite sınavına girecek olsalar yine eğitim fakültesini tercih edeceklerini belirttikleri, öğretmenlik mesleğine yönelik kaygılarını çoğunluğunun “atama/KPSS” ve “atanacağım yer” olarak belirttiği, öğretmenlik mesleğinin günümüzdeki durumunu yarısından fazlası «kötü» olarak değerlendirdiği ve günlük yaşamda en çok ilgilendikleri konuların “müzik, “bilgisayar/internet” ve “günlük diziler” olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ÖNERİLER

Araştırma sonucunda Sınıf öğretmenliği programı öğretmen adaylarının; kişisel ve aile özellikleri ile öğrenim gördüğü program, öğretmenlik mesleği ve yaşamla ilgili görüşlerinin belirlenmesiyle ilgili şu öneriler geliştirilebilir:

- Eğitim fakültelerinde benzer çalışmalar yapılarak eğitim fakültesindeki diğer bölüm/programlarda öğrenim gören öğretmen adaylarının da profilleri belirlenmelidir.

- Benzer çalışmalar, Türkiye’deki diğer Eğitim Fakülteleri ilköğretim bölümü öğretmen adayları üzerinde yapılmalıdır.

- Sınıf öğretmeni adaylarının, sınıf öğretmenliği programını tercih ederken yarısına yakınının 5 ve üstünde tercih etmiş olmaları; başka bir deyişle bölümlerini isteyerek ve severek tercih etmemiş olmalarının nedenleri araştırılmalıdır.

- Sınıf öğretmeni öğretmen adaylarının başka özelliklerini de belirlemeye yönelik araştırmalar yapılmalıdır.

- Öğrenme-öğretme süreci planlanırken ve gerçekleştirilirken sınıf öğretmeni adaylarının öğrenim gördükleri programa ilişkin görüşleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Turkish Studies

KAYNAKÇA

- Abazaoğlu, İ., Yıldırım, O., & Yıldızhan, Y. (2014). Türkiye'nin Öğretmen Profili. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9, 2.
- Adıgüzel, Z., Ünsal, Y. Ve Karadağ, M. (2011). Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Demografik Özelliklerinin Belirlenmesi: İstanbul Örneği. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(3), 29-37.
- Akyeampong, K. Ve Stephens, D. (2002). Exploring the backgrounds and shaping of beginning student teachers in Ghana: Toward greater contextualization of teacher education. *International Journal of Educational Development*, 22, 261-274.
- Baykara Pehlivan, K. (2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-Kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 4 (2),151-168.
- Bozdoğan, A. E., Aydın, D. Ve Yıldırım, K., (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 83-97.
- Brookhart, S.M. Ve Freeman, D.J. (1992). Characteristics of entering student teachers. *Review of Educational Research*, 62 (1), 37-60.
- Bulut, H. Ve Doğar, Ç. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 13-27.
- Creswell, J. W. (2014). Araştırma deseni (Çev. Edt: Demir, SB). *Ankara: Eğiten Kitap*.
- Coultas, J.C. Ve Lewin, K.M. (2002). Who becomes a teacher? The characteristics of student teachers in four countries. *International Journal of Educational Development*, 22, 243-260.
- Çermik, H., Doğan, B. Ve Şahin, A. (2011). Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih sebepleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 201-212
- Çetin, B. (2012). İlköğretim öğretmen adaylarının profillerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 11(3).
- Çetinkaya, Z., (2009). Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *İlköğretim Online*, 8(2), 298-305.
- Çınar, İ. (2008). İlköğretimin Önemi ve Öğretmen. *Eğitışim Dergisi*, 20, 1-28
- Ekiz, D. (2006). Sınıf öğretmenliği mesleğine yönelen adayların profilleri ve geleceğe yönelik beklentilerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 131-147.
- Eret-Orhan, E & Ok, A. (2014). Öğretmenlik programlarını kimler tercih ediyor? Adayların giriş özellikleri ve öğretmenliğe yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 29(4), 75-92.
- Giroux, H. A. (1988). Teachers as intellectuals. Toward a critical pedagogy of learning. New York, NY: Bergin & Garvey.
- Güleçen, S., Cüro, E., & Semerci, N. (2008). Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 139-157.
- Gültekin, M. (2002). Eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi kapsamında ilköğretime öğretmen yetiştirme. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1-2), 49-65.

- Gültekin, M. (2007). İlköğretim I: 1923–1972. *Türk eğitim tarihi* (63–85). Sağlam, M. (Ed.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Gültekin, M. (2010). Sınıf öğretmenliği programı öğretmen adaylarının sınıf öğretmenliğine yönelik algıları. *NWSA: Education Sciences*, 5(4), 2178-2197.
- Işık Yapıcı, Ş. (2001). Sınıf öğretmenlerinin kişilik profilleri. *AKU Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (1), 213-225.
- Kahyaoğlu, M. Ve Yangın, S. (2007). İlköğretim öğretmen adaylarının mesleki özyeterliklerine ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 73-84.
- Karamustafaoğlu, O. Ve Özmen, H., (2004). Toplumumuzda ve öğretmen adayları arasında öğretmenlik mesleğine verilen değer üzerine bir araştırma. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 2 (6), 35-49.
- Kesercioğlu, T. Ve Girgin, D., (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, öğretmen algıları ve yapılandırmacı öğretmen rollerine ilişkin görüşleri. *VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım.
- Kızılçaoğlu, A. (2003). Necatibey eğitim fakültesi sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının profili. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(10), 87-105.
- Kocabaş, A. (2000). Buca Eğitim Fakültesi Örneğinde Sınıf Öğretmeni Adaylarının Profili. *II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Köksalan, B., İltter, İ. Ve Görmez, E. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve lisansüstü eğitim isteklilikleri üzerine bir çalışma (Fırat, Erzurum ve İnönü Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği ABD Örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3).
- Krec'ic, M.J. Ve Grmek, M.I., (2005). The reasons students choose teaching professions. *Educational studies*. <http://www.informaworld.com/smpp/content~db=all?content=10.1080/03055690500236449> adresinden 08.01.2015 tarihinde edinilmiştir.
- Mahlis, M. Ve Maxon, M. (1998). Metaphors as structures for elementary and secondary preservice teachers' thinking. *International Journal of Educational Research*, 29, 227–240.
- Marks, S. Ve Gregory, T.B. (1975). Selected characteristics of pre-service teachers as learners (Teacher Education Forum Vol. 3, No. 15) Indiana University, Bloomington. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 128 331).
- Martin, R., & Steffgen, G. (2002). Zum Einfluss der Berufswahlmotive auf die Berufszufriedenheit von Grundschullehrern. *Psychologie in Erziehung und Unterricht*, 49(4), 241-249.
- Mcintire, G. VE PRATT, P.A. (1985) Characteristics of freshmen continuing and leaving a teacher education program at the end of their first year. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, Chicago (1985) (ERIC Document Reproduction Service No. ED 264 186).
- MEB. (2008). İlköğretim kurumları yönetmeliği. Milli Eğitim Bakanlığı Mevzuat Bankası. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/225_0.html.
- Ok, A. VE Önkol, P. (2007). Öğretmen Yetiştirme Programındaki Öğretmen Adaylarının Profili. *Eğitim ve Bilim*, 32(143), 13-25.

- Orhan, E. E. Ve Ahmet, O. K. (2014). Öğretmenlik programlarını kimler tercih ediyor? Adayların giriş özellikleri ve öğretmenliğe yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(4), 75-92.
- Özbek, R., (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde kişisel, ekonomik ve sosyal faktörlerin etkililik derecesine ilişkin algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (1), 145-159.
- Özkan, R. Ve Soylu, A. (2014). Eğitim fakültesi öğrencilerinin benimsedikleri temel insani değerler (Niğde il örneği). *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 9/2 Winter 2014, p. 1253-1265, ANKARA-TURKEY.
- Özsoy, G., Özsoy, S. Özkara, Y. Ve Memiş, A.D., (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmede etkili olan faktörler. *İlköğretim Online*, 9 (2), 910-921.
- Pigge, F.L. Ve Marso, R.N. (1986). Influences of personal and academic characteristics on beginning teacher education students' attitudes, concerns, and anxieties towards teaching. Paper presented at the Annual Meeting of the Association of Teacher Educators, Atlanta (1986) (ERIC Document Reproduction Service No. ED 266 140).
- Richardson, P.W. VE Watt, H.M.G. (2006). Who chooses teaching and why? Profiling characteristics and motivations across three Australian universities. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 34 (1), 27-56
- Rimm-Kaufman, S. E., & Sawyer, B. E. (2004). Primary-grade teachers' self-efficacy beliefs, attitudes toward teaching, and discipline and teaching practice priorities in relation to the responsive classroom" approach. *The Elementary School Journal*, 104(4), 321-341.
- Saban, A. (2003). "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Demografik Özellikleri ve Mesleki Eğilimleri", *Eğitim Araştırmaları*, 10, 91-101.
- Senemoğlu, N., (2004). Sınıf öğretmeni bilgiyi aktaran kişi değil, bilgiye ulaşma yollarını öğreten kişidir. http://yunus.hacettepe.edu.tr/~n.senem/makaleler/sinif_ogr.htm adresinden 10.01.2016 tarihinde alınmıştır.
- Temizyürek, F. (2008). Türkçe Öğretmen Adaylarının Demografik Özellikleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 663-692.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

- Gültekin, M. – Güner, M. – Hayal, M.A. & Yar Sevmiş, B. (2016). "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kişisel Ve Aile Özellikleri İle Öğrenim Gördükleri Program, Öğretmenlik Mesleği Ve Yaşama İlişkin Görüşleri / Personal and Domestic Traits of Pre-Service Classroom Teachers and Their Views on Teaching Profession and Life", *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Hayati Akyol Armağanı), Volume 11/3 Winter 2016, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9314>, p. 1163-1184.